

باسمه تعالی

گزارش نهایی محورهای فراخوان

رویداد ملی سقاخونه

پژوهشکده زیارت و گردشگری

دانشگاه فردوسی مشهد

اردیبهشت ۱۴۰۳

الإمامُ الرِّضَا ^{عليه السلام} إِنَّ لِكُلِّ إِمَامٍ عَهْدًا فِي عُنُقِ إِيَّائِهِ وَشِيعَتِهِ
وَإِنَّ مِنْ تَمَامِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ حُسْنَ الْأَدَاءِ زِيَارَةَ قُبُورِهِمْ

محورها و قالب‌های ایده‌پردازی میز تعلیم و تربیت و روان‌شناسی

۱. زیارت و آموزش و پرورش

- ا. ایده‌پردازی درخصوص زیارت در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
- ب. زیارت در برنامه درسی ملی و محتوای آموزش و کمک آموزشی
- ج. زیارت در ساختار آموزش و پرورش
- د. زیارت در فوق برنامه مدارس (مراسم‌ها، اردوها و غیره)، رویدادها و تشکل‌های دانش‌آموزی

۲. زیارت و دانشگاه

- ا. زیارت در برنامه درسی دانشگاه‌ها (علوم معارف و عمومی)
- ب. زیارت در برنامه‌ها و محصولات فرهنگی و دانشجویی دانشگاه‌ها
- ج. نقش تشکل‌های دانشجویی در زیارت

۳. روانشناسی زیارت

- ا. نگاه روانشناختی به متون اسلامی زیارت و طراحی برنامه و محصولات متناسب
- ب. تبدیل هیجان به تأمل و شناخت در زیارت
- ج. بهداشت روان و زیارت
- د. تغییر در تصور زائر از زیارت، از «امام در منظومه زائر» به «زائر در منظومه امام»

۴. زیارت تربیتی

- ا. رفتار مطلوب متقابل زائر، خادم و مجاور
- ب. رفتار مطلوب متقابل کودک، مربی و والدین در زیارت (تشویق، اجبار، تکلیف، وظایف و غیره)
- ج. تبیین مفهوم و ابعاد امام، زیارت، شفاعت، معنویت، امامت، عصمت، حب، علم امام و غیره برای زائر در محصولات و برنامه‌های فرهنگی - تربیتی
- د. تجربه نگاری مدل‌های تربیتی در موضوع زیارت
- ه. پیوست تربیتی زیارت در برنامه‌های عمرانی، اقتصادی، فرهنگی، امنیتی، سیاسی و اجتماعی حرم

و. بازنمایی مطلوب زیارت در رسانه (صداوسیما، شبکه‌های اجتماعی، سینما و غیره)

محورها و قالب‌های ایده‌پردازی میز اقتصاد زیارت

۱. اقتصاد سوغات زیارت

- ا. سوغات مکمل زیارت؛ ایده‌پردازی درخصوص سوغاتی که دارای نمادهای مرتبط با مفهوم زیارت باشد؛ نبات یا زعفران نمی‌توان سوغات زیارت محسوب نمود.
- ب. چگونگی توسعه بازارهای سوغات زیارت (با تعریف سوغات در بند قبل)؛ تا منجر به فراگیر شدن فرهنگ زیارتی شود
- ت. چگونگی برندسازی سوغات زیارت (با تعریف سوغات در بند قبل)؛ منظور از برند شدن سوغات زیارت چیزی مشابه برند حلال است

۲. اقتصاد تفریحات زیارتی

- ا. ایده‌ها و راهکارهایی برای تفریحات مکمل زیارت؛ چه تفریحاتی در شهرهای زیارتی برای زائرین مکمل زیارت است؟
- ب. ایده‌ها و راهکارهایی برای تفریحات مکمل زیارت در حرم‌های مطهر؛ از جمله نمایش، تئاتر، فیلم، بازی و... ملاحظات آن با تفریحات زیارتی خارج از حرم قید شود.
- ت. ایده‌ها و راهکارهایی برای مدل‌های تامین مالی تفریحات زیارتی؛ در کدام تفریحات نهادهای عمومی سرمایه‌گذاری کنند و خدمات آن رایگان یا رایانه‌ای باشد؟ چه تفریحاتی را می‌توان خصوصی کرد؟ چگونه؟

۳. اقتصاد بخش سوم زیارت

- ا. ایده‌هایی برای ارائه خدمات اسکان به صورت مردمی؛ راهکارهای عبور از چالش‌های آن مانند عدم اعتماد میان زائر و میزبان، ناهنجاری‌های اجتماعی احتمالی و... قید شود.
- ب. ایده‌هایی برای ارائه خدمات تغذیه: راهکارهای تقدس‌بخشی به غذای رایگان مردمی؛ مشابه غذای نذری حرم یا هیئات مذهبی. مدل‌های متفاوت‌تر از برپایی موبک چیست؟
- ت. راهکارهای ارائه خدمات فرهنگی توسط مردم و تشکل‌های مردمی: چرا میزبانی مردمی از زائرین، به خدمات رفاهی محدود شده است؟

۴. حکمرانی اقتصاد زیارت

- ا. راهکارهای ارزان‌سازی زیارت برای حاکمیت: ایده‌های این بخش باید به گونه‌ای باشد که کمترین هزینه مالی را به دولت تحمیل نماید.
- ب. راهکارهای رفع تبعیض در ارائه خدمات زیارتی: حاکمیت چه سیاست‌هایی را اتخاذ کند تا مانع بی‌عدالتی در برخورداری زائرین از خدمات زیارتی شود؟
- ت. راهکارهای اقتصاد فرهنگ زیارت: چگونه بخش خصوصی انگیزه خدمات فرهنگی مکمل زیارت داشته باشد؟ به گونه‌ای که هم سودآور باشد و هم امکان استفاده همگانی داشته باشد.

محورها و قالب‌های ایده‌پردازی میز علوم اجتماعی و سیاستگذاری فرهنگی

۱. زیارت و سیاست

- ا. راهکارها و ایده‌های توسعه نقش تشکل‌های مردمی در سیاستگذاری زیارت
- ب. پیشنهادهایی برای الگوهای هم‌افزایی متولیان زیارت
- ت. راهکارها و ایده‌های توسعه جایگاه زیارت در اسناد ملی و بالادستی
- ث. راهکارها و ایده‌های توسعه جایگاه زیارت در نظام تقنین و قوانین ملی
- ج. راهکارها و ایده‌های توسعه جایگاه زیارت در مدیریت محلی و شوراهای اسلامی

۲. زیارت و علم

- ا. راهکارها و ایده‌های توسعه جایگاه زیارت در نظام آموزش عالی و رشته‌های دانشگاهی
- ب. راهکارها و ایده‌های توسعه جایگاه زیارت در پژوهش‌های علمی و دانشگاهی
- ت. راهکارها و ایده‌های کاربردی و عملیاتی‌تر کردن مطالعات زیارت
- ث. راهکارها و ایده‌های بازتعریف نقش دانش اقتصاد در نسبت با اهداف زیارت

۳. زیارت و هویت

- ا. تبیین نقش حفظ و توسعه سنت‌های بومی زیارتی در تعالی زیارت
- ب. تبیین نقش میراث فرهنگی و اماکن تاریخی در تعالی زیارت

- ت. تبیین نقش صنایع دستی و هنرهای سنتی در تعالی زیارت
ث. ایده پردازی درخصوص روایت زندگی اجتماعی زائرین با هدف دفاع از هویت زیارت

۴. زیارت و گردشگری

- أ. تبیین تفاوت‌ها و تمایزهای زیارت و گردشگری
ب. تبیین و راهکارهای جلوگیری از آسیب‌ها و پیامدهای غلبه گردشگری بر زیارت
ت. راهکارها و راه‌حل‌های حمایت از زیارت در مقابله با گردشگری
ث. راهکارهای استفاده از تجربیات جهانی در حمایت از زیارت

محورها و قالب‌های ایده‌پردازی میز حکمرانی و مدیریت زیارت

۱. اثر بررسی و تحلیل داده‌های حوزه زیارت بر جریان حکمرانی کشور
أ. ایده‌ها و راهکارهایی درخصوص چگونگی ارزیابی ابعاد فرهنگی زیارت آگاهانه
ب. ایده‌ها و راهکارهایی در جهت تبیین نسبت اماکن زیارتی با توسعه فرهنگی
ت. راهکارهایی درخصوص چگونگی استفاده از داده‌های موجود (داده‌های ثبتی، افکارسنجی و رفتارسنجی) برای تعیین شاخص‌های حکمرانی زیارت
ث. ایده‌ها و راهکارهایی برای مشخص کردن حریم زیارت و ابعاد آن
ج. ایده‌هایی برای نگرش‌سنجی مدیران و آحاد جامعه به مفهوم زیارت، فرهنگ زیارت و فرهنگ میزبانی
۲. حرکت از مدیریت زیارت به سمت حکمرانی زیارت
أ. ایده‌هایی درخصوص چگونگی ارتقاء حکمرانی زیارت برای رضایت سه ضلع زائر، مجاور و خادم
ب. ایده‌هایی درخصوص چگونگی اصلاح مدل‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور برای تسهیل زیارت
ت. راهکارهایی درخصوص چگونگی اصلاح مدل‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور برای اثرگذاری اجتماعی زیارت

۳. هماهنگی، انسجام و یکپارچگی در مدیریت امر زیارت

- ا. ایده‌ها و راهکارهای انسجام‌بخشی و یکپارچه‌سازی و نهایتاً مدیریت واحد زیارت
- ب. ایده‌ها و مدل‌های استانداردسازی و کیفیت‌بخشی به خدمات حوزه زیارت
- ت. راهکارها و ایده‌هایی درخصوص چگونگی رسیدن به استاندارد کیفیت‌بخشی به زیارت
- ث. ایده‌هایی درخصوص چگونگی انسجام و همکاری بین نهادها و سازمان‌ها و اعتبار در بحث حکمرانی زیارت

۴. اثر زیارت بر حکمرانی کشور

- ا. راهکارهای تغییر شاخص‌های حکمرانی؛ زیارت چگونه به ارتقاء مشارکت عمومی یا شفافیت و گسترش عدالت منجر می‌شود؟
- ب. راهکارها و ایده‌هایی برای تبدیل زیارت از یک امر مناسکی به پیشران تمدنی

۵. تغییر تصویر ذهنی حکمرانان در امر متعالی زیارت

- ا. راهکارهای اصلاح نگرش حکمرانان به زیارت؛ چگونگی تبدیل زیارت از یک امر غیرضروری، لوکس و هزینه‌زا به امر ضروری و سرمایه معنوی و فرهنگی برای کشور
- ب. ایده‌هایی درخصوص چگونگی قرارگرفتن زیارت در نظام برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری کشور

محورها و قالب‌های ایده‌پردازی میز شهرسازی و مدیریت شهری

۱. زیارت و علم شهرسازی

- ا. ایده‌پردازی در حوزه تأسیس، ترویج، تثبیت و توسعه مکتب معماری و شهرسازی زیارت در علوم شهری
- ب. ایده‌پردازی در حوزه عناصر محتوایی مکتب معماری و شهرسازی زیارت

۲. زیارت و مدیریت شهری

- ا. راهکارهایی در خصوص مدل‌های مدیریت شهرهای زیارتی و موقوفه‌دار؛ روش‌های تقسیم کار مناسب و نقش‌آفرینی فعالانه دستگاه‌های مختلف در رفع نیازهای خاص شهرهای زیارتی
- ب. ایده‌پردازی در خصوص روش‌های مدیریت سیال جمعیت در ایام زیارتی

ت. روش‌ها و مدل‌های بهره‌مندی از میراث ملموس و ناملموس در قوانین و ضوابط توسعه شهرهای زیارتی

ث. ایده‌پردازی درخصوص تجلی روش‌های تکریم زائر در حوزه ترافیک و خدمات شهری
ج. راهکارهای متناسب‌سازی حقوق زائر، مجاور و خادم در سیاستگذاری، قانونگذاری و ضوابط شهری

۳. زیارت و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای

أ. ایده‌پردازی در خصوص ارتقای جایگاه زیارت (قالبی، فرآیندی و محتوایی) در اسناد توسعه شهری
ب. راهکارهایی در خصوص مدل‌های توسعه شهرهای زیارتی با حفظ شان و محوریت بقاع متبرکه

ت. ایده‌پردازی در خصوص الگوها و روش‌های مناسب بارگذاری کاربری‌های تجاری و اقامتی در بافت پیرامون بقاع متبرکه

ث. ایده‌پردازی در خصوص چگونگی مکمل بودن کاربری‌های شهری در فرآیند زیارت (مخصوصا تفریحات مکمل زیارت)

ج. ایده‌ها و راهکارهایی برای مدل اتصال منطقه‌ای قدمگاه‌ها و میقات‌ها به شهرهای زیارتی

۴. زیارت و طراحی شهری

أ. ایده‌پردازی در حوزه فضای شهری القاکننده حس حضور و معارف زیارت (با پرهیز از روش‌های رئالیتی‌شو) با تفکیک مخاطب زائر و مجاور

ب. ایده‌پردازی در حوزه طراحی فضاها شهری مبتنی بر آداب زیارت

ت. راهکارهایی برای روش سکانس‌بندی فضای پیرامون بقاع متبرکه به منظور آماده‌سازی زائر جهت تشریف

ث. راهکارها و مدل‌هایی برای تهیه الزامات فضایی زیارت تربیتی

محورها و قالب‌های ایده‌پردازی میز رسانه و هنر

۱. انتقال و تبیین هنری و رسانه‌ای مفهوم زیارت متعالی

۱. ایده‌ها و محصولاتی در خصوص چگونگی ترجمه و تبیین زیارت متعالی در قالب صنایع خلاق فرهنگی

ب. راهکارها و محصولاتی برای چگونگی استفاده از ظرفیت تجربه زیارت زائران در انتقال و ترویج زیارت متعالی

ت. راهکارها و محصولاتی برای استفاده از ظرفیت میراث ادبی و هنری در تبیین زیارت متعالی

۲. بازنمایی زیارت متعالی در عرصه رسانه و هنر انقلاب اسلامی

۱. ایده‌ها و محصولاتی در حوزه بازنمایی و تبیین ابعاد اجتماعی و سیاسی زیارت متعالی

ب. راهکارها و محصولاتی در حوزه تبیین رسانه‌ای و هنری نقش حضرت رضا(ع) در شکل‌گیری انقلاب اسلامی ایران

ت. ایده‌ها و پیشنهادهایی برای بازتعریف نسبت ظرفیت‌های ادبی و هنری محیط زیارتی با زیارت متعالی

۳. استفاده از ابزارهای نوین رسانه و هنر در گفتمان‌سازی زیارت متعالی

۱. ایده‌هایی برای طراحی اپلیکیشن تخصصی ارتباط با زائران در مسیر گفتمان‌سازی زیارت متعالی

ب. راهکارها و محصولاتی برای ترویج و گفتمان‌سازی زیارت متعالی در فضای مجازی و رسانه‌های کشور

ت. راهکارهایی برای استفاده از ابزارهای نوین رسانه جهت امتداد حس حضور زائر در محضر مزور

و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب